

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TÁRSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANÍTÓK OTTHONÁNAK,
A TANÍTÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANÍTÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Belföldi ártás: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

A tanítóság kegyelele.

Elhunyt napjaink emlékezetének szentelt kegyeletes nap volt november 2-ika. Országos Bizottságunk két elnökének, az örökkévalóság útján egymást oly gyorsan követő, kiváló magyar tanítónak emlékére gyujtottuk fel az oltártűzet.

Az egyik emlékezés az Országos Bizottság igazgatótanácsának ülésén történt, amely november másodikán, reggel 9 órakor nyílt meg a Ferencz-József-Tanítók-Háza disztermében.

Nagy László alelnök elfoglalván *Lakits* Vendel és *Somlyay* József székét, a következő szavakkal tolmácsolta az Orsz. Bizottságot másodikban ért súlyos veszteséget:

„A véghetetlen hatalmu és bölcsességű Isten sulyos csapásokkal látogatja Országos Bizottságunkat s a magyar tanítóságot. Alig zöldült ki a hant Országos Bizottságunk nagyemlékü első elnökének, *Lakits* Vendelnek sirján: újra gyász borult reánk; elvesztettük újra fejünk koronáját, elnökünket, *Somlyay* Józsefet.

Somlyay Józsefnek élete delén történt elhunytja sulyos veszteség az Országos Bizottságra és a tanítóságra nézve: mert ő agyának minden sejtjével, vérének minden cseppjével a tanítóságot szolgálta. Ő rá igazán elmondhatta a tanítóság, hogy véreből való vér, husából való hus volt.

Somlyay József osztozott a vezetők sorsában: politikája sokszor kihivta a bírálatot; de azok is, aki kibirálták őt, elismerték róla, hogy tetteit mindenkor a tiszta, nemes, mély meggyőződés hajthatatlan ereje vezette; hogy ő, mint vezér is, szerény háttérbe vonuló volt, ahol a dicsőséget és anyagi jutalmakat osztogatták; de első volt a — munkások között; ő, mint munkás és mint harcos, mindig az

igazi vezér jelszavát követte: „utánam!“ Dolgozott, harcolt utolsó lehelletéig; egész azon pillanatig, amíg a halál a kalapácsot és a kardot ki nem ütötte kezéből. Dolgozott és harcolt a tanítóság, a saját iskolájának és az összes magyarországi iskolák jóvoltáért. *Somlyay* József egész életén át megtestesülése volt a kartársi és az ügyszeregetnek. Áldott legyen emléke!“

Az igazgatótanács mély fájdalomának adott kifejezést nemes vezérének elvesztése fölött. Emlékét s érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti. Elhatározta, hogy *Somlyay* József hamvai fölé méltó siremléket állít. Erre a célra az Orsz. Bizottság pénztárából 200 koronát utalványoz ki és felhívja a tanítóegyesületeket, hogy valamennyien saját pénztárukból járuljanak hozzá a siremlék költségeihez.

A másik megemlékezés az elhunytak birodalmában, a kerepesi-uti sírkertben, *Lakits* Vendel sírjánál folyt le a tanítóság által emelt síremlék felavatása alkalmából.

Az igazgatótanácsi ülés után, d. e. 11 órakor az Orsz. Biz. tagjai kivonultak *Lakits* Vendel sírjához, ahol már együtt találták a gyászoló családot s a megboldogultnak nagyszámu barátait és tisztelőit.

Az Orsz. Bizottság koszoruját *Kozma* László, az áll. tanítók orsz. egyesületének elnöke tette a siremlékre, a következő beszéd kíséretében:

„A magyar tanítók Országos Bizottsága felkérése folytán állok itt, hogy meggyujtsam a kegyeletes visszaemlékezés fáklyáját annak a magyar néptanítónak sírja felett, aki egy egész életen át azért az eszméért küzdött, hogy a tanítóság közös törekvése a nemzet tanügyének intézésében érvényre jusson, hogy a tanítói állás tisztelt, becsült és független legyen.

A hely és idő nem alkalmas arra, hogy *Lakits* Vendel életzaját s munkásságát ismertessem, mert e sírnál érzi az én lelkem, de a tettek is, hogy mást kér és vár itt a lélek, mint amit kün, a mindennapi élet rajzában kér.

Egyet megállapíthatunk *Lakits* Vendel szívós és kitartó munkásságából, hogy a 70-es években kezdődő tanítói közszellemnek egész elhunytáig ő volt a legkiválóbb munkálója, a haladás útján a magyar tanítóságnak első és tántoríthatatlan vezére.

Ráillik ama mondás: Sohasem kérdezte: mi az élet? mert tisztán látta annak mozzanatát; nem tetovázott, nem töprengett, hanem cselekedett igaz férfiúhoz illő módon.

A dolgokról egyszerűen, természetesen gondolkozott, ha lelke a legnemesebb ideákkal telt meg, azok megvalósítására mindig az egyszerű, egyenes és nyílt utakat kereste; alkudozni nem szeretett, mellékutakra nem tévelyedett.

Róla is elmondhatjuk: Igaz és bölcs ember volt; szerette a természetet, becsülte a függetlenséget, nyugodt életért küzdött, nemcsak a maga, hanem társai számára is; mikor pedig megjött volna a nyu-

godt élet, . . . elmúlt az élet. Az életnek az az igazságszolgáltatása, hogy amiért dolgoztunk, annak egész örömét ne élvezhessük, az ő élete folyásában is valóvá lett; bár szívós küzdelmeinek nagy sikereit megérte, de teljes örömét már nem élvezhette.

A munkában soha ki nem fáradt. Nem bókolt soha, nem csuszott-mászott nagy alázatosan; egyenes derékkel, férfias nyíltsággal követelte a magyar tanitóság igazait fent és lent egyaránt. Mig ezekért fáradt és munkálkodott, a maga érdekeire sohasem gondolt; önzés nem volt tetteinek rugója. Mikor testereje fogyott s a lassan emésztő kór hatalmába vevé a tanitóságért oly kitartással munkáló tanító szívét, nem maradt a forumon, félre vonult, nem akarta, hogy megunt legyen azok előtt, akikért annyiszor áldozta fel nyugalmát s a pihenés óráit.

A tulságot mindenben kerülte, meggyőződésének azonban mindig határozottan férfias nyíltsággal adott kifejezést; soha sem kereste: tetszik-e, avagy sem a tömegnek, vagy a befolyásosabb egyéneknek az ő véleménye?

Amit rábiztak, amire vállalkozott, azt lelkiismeretesen teljesíti. Lelkében egy magasztos idea élt: *egyesíteni együtt egy közös munkára iskolafentartói jelleg nélkül a magyar tanitóság ezreit* s bámulatos az a szívós kitartás, mellyel ezt az eszmét szolgálja s amikor a kormányzó hatalom ismét és ismét visszautasítja az O. B. szabályait, a nemzet törvényhozásához fordul s addig nem teszi le a felemelt zászlót, míg az eszmét diadalra nem juttatja. A tanitóság felismervén benne a szívós és lelkes munkását, fokról-fokra emeli őt bizalmában és szeretetében.

Feledhetetlen, derék munka volt, mit érettünk, magyar néptanítókért végzett s mi hálánkat sohasem tudjuk leróni úgy, hogy mindig adósoknak ne érezzük magunkat emléke iránt.

Mentől jobban távolodunk a kortól, melyben ő és pár lelkes társa a tanitóság érvényesítéséért oly erkölcsi bátorsággal küzdött, alakja annál nagyobb lesz előttünk s munkája gyümölcsét annál jobban becsüljük meg; mert azok megvalósításához egy szent lelkesedés, az emberi és kartársi szeretetnek egy oly szent hevülete vezette, melyhez hasonlót a mai agyarkodó korban, közöttünk, tanítók között hiában keresnénk, s így nem volt ok nélkül való az ő halálán e nemzet tanítóinak nagy és mélységes bánata.

A hegedni kezdő sebek felszakgatásának nincs itt most helye; de annyit felemlíték, hogy amilyen kiváló volt a köztéren való működésében, olyan páratlan jó férj s szerető apa volt családjá körében.

Kedves Vendelünk! Szellemedhez szólok. A szeretet kapcsolja a mi lelkünket a tiedhez s ez a szeretet készítette e nemzet tanitóságát arra, hogy hamvad fölé szerény emlékjelt állítson, mely hirdesse, hogy a magyar tanitóság meg tudja becsülni azt, aki az ő jóvoltáért, haladásáért és függetlenségeért küzd, akinek munkája nagy eredményeket termelt számára.

Ha e szerény jel által leróvni igyekszünk is az érettünk, magyar néptanítókért tett fáradozásaidért hálánkat, sem ez a jel, annál

kevésbé az én gyenge szóm nem fejezheti ki azt úgy, hogy mi ezzel tartozásunkat emléked iránt leróvhassunk.

A hála, — amint a Te szívós kitartással munkált eszméid fokozatosan meg-meg valósulnak s javunkra érvényesülnek, mindig nagyobb nagyobb lesz.

De mit beszélek én háláról. Te nem ezért, de benső Éned nemes eszméinek megvalósításáért dolgoztál s jutalmadat megadta nemes önérzeted.

Sirodból az életnek hallom felénk szólani, azt: Magyar Néptanító! Küzdve küzdj és bizva bizzál!

A te életed folyását, a te munkásságodat a kor történetirója nem állíthatja az egyéni élet szűk mértéke alá, mert a te munkásságod azé a magvetőé volt, kinek munkáját a késő utókor is hálával emlegeti.

Hullnak, peregnek a fák levelei, közeleg a nyugalom évszaka a tél. A színes virágot dér fagyasztja s hervadoznak a mi reményeink is, mit egy szebb és jobb korba veténk, bár száz imát bocsát sok ezer ajk az ég urához, még sem derül s nincs egy reménysugár, mely bevilágítaná jövőnk sötét utját.

De ha rád s munkásságodra gondolunk, az erő megsokasul bennünk, hogy folytassuk a küzdelem jogainkért, s a mi jogainkat is magában foglaló és biztosító nemzeti szabadságért.

Sötét borura mindig fény támad, bösz elemek pusztítása után tisztul a természet, kiderül az ég. Óh vajha így lenne ennek a nemzetnek életében is, hogy aminek Te oly lelkes hive valál, valóra válnék teljességében.

Porod felett virrasszon a hálás kegyelet és emlékezés. Valahányszor életünk tövises utain kétség fogja el lelkünket, eljövünk ide sírrodhoz, hogy emlékeztvén a multtól, munkásságodból erőt merítsünk a jövő munkájához. Itt fogadjuk, hogy az általad kezdett munkát tovább folytatjuk s fogadást teszünk, hogyha még a bírnámi erdő fáit kellene is utra indítanunk, addig nem nyugszunk, a te általad megkezdett munkát félbe nem hagyjuk, míg a magyar tanítóság jogai s kívánságai valóra nem válnak.

Lakits Vendel szelleme e munkában légy velünk, s időtlenidőig légy közöttünk!"

Ugyan ő koszorút nyújtott a csendesen nyugvónak az állami tanítók nevében is.

Ezután Ujváry Béla, az Eötvös-alap elnöke emlékezett meg szép beszédben Lakits Vendelnek az Eötvös-alap körül szerzett nagy érdemeiről. Beszédje folyamán Kapy Rezső, az Eötvös-alap titkára helyezte el a sirra az alap diszes koszoruját.

Végül Nagy László, mint az Országos Bizottság ez időszertint való elnöke vette át a siremléket a következő szavak kíséretében:

„Én, mint a Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának helyettes elnöke, ezennel átveszem ez emlékművet az Országos Bizottság tulajdonába s ezzel magamra vállalom azt az erkölcsi kötelességet, hogy a siremléket hiven gondozni fogom. De ez a kötelesség örökösen száll át időtlen-időig az Országos Bizottság mindenkori elnökeire.

Minden időkben ez a siremlék lesz a legdrágább örökség, amit egyik elnök a másiknak átadhat.

A tanítóság pedig drága ereklyeként átveszi örökül *Lakits* Vendel szellemét: az izzó hazaszeretet; azt a mélységes kartársi szeretetet, amely, mint óriási kohó, magába olvasztotta harmincezer tanító szívét; azt az eltökéltséget és törhetetlen akaratot, amellyel a tanítóság érdekeinek útjában álló gátakat rombolta. Valóban ez a tanítói nemzedék nem hagyhat dicsőbb és értékesebb örökséget az ezután következő tanítói nemzedékeknek, mint *Lakits szellemét*. Álljon ez az emlék nagyon sokáig és éljen *Lakits* szelleme — örökké!

Az Orsz. Bizottságból.

A Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának igazgató-tanácsa nov. hó 2-án d. e. 9 órakor ülést tartott a Ferenc-József-Tanítók-Háza dísztermében.

Az ülésen *Nagy László* elnökölt. A jegyzőkönyv vezetésével *Werner Jenő*t bízták meg.

Az ülésnek kezdetéről, ahol boldogult *Somlyay József*ről történt megemlékezés, e lap első helyén szólunk.

Nagy László jelentést tesz a *Lakits*-siremlék ügyében eddig történetekről. Az emlék készen áll. Nov. 1-jén egy bizottság megvizsgálta s átvehetőnek ítélte. A 11 órakor tartandó ünnepes felavatásra és átvételre az igazgató-tanács valamennyi tagjának megjelentését kéri.

Dallos István pénztáros jelentést tesz a siremlékre befolyt adományokról. A begyűlt összeg fedezi a siremlék költségét. Sőt száz és néhány korona felesleg is marad.

Az igazgató-tanács úgy határozott, hogy a fenmaradt összeget *Lakits* nevére létesítendő alapként kezelte. A kibővitendő alap rendeltetéséről az O. B. később fog határozni.

Nagy László ezután arról tesz jelentést, hogy az elnöki teendőket ő vette ideiglenesen kezébe (általános helyeslés), mivel a másik alelnök egészségi okokból 6 havi szabadságot kért s a fővárostól távol van. Javasolja, hogy a nyári közgyűlésig az igazgató-tanács valamelyik idősebb tagja bizassék meg az elnöki teendőkkel.

Néhány felszólalás után az igazgató-tanács nem járult hozzá e javaslatához, hanem az elnöki teendők végzésével *Nagy László* alelnököt bizta meg, aki, meghajolva a parancs előtt, készséggel állt az Orsz. Biz. rendelkezésére.

A Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Tanítóegyesületnek nov. 11-ikén tartandó jubiláris közgyűlésére az Orsz. Bizottság képviselőként az igazgató-tanács *Száva Jánost* küldötte ki.

Ezután szőnyegre kerültek a múlt nyári közgyűlés határozatainak végrehajtása tárgyában teendő intézkedések. *Szabó B. László* titkár két csoportra osztva mutatja be s ismerteti a közgyűlési határozatokat. Az egyik csoportban vannak azok a határozatok, amelyeket az

Orsz. Bizottság tisztán a saját hatáskörében végrehajthat. A másik csoportba tartoznak azok a határozatok, amelyek a törvényhozás, illetőleg a kormányhatóság támogatásával hajthatók végre. Az elnökség nevében elvi megállapodást kér az igazgatótanácstól e határozatok végrehajtásának sorrendjére és idejére nézve.

Hosszabb vita után, melyben Száva János, Földes Géza, Trajtlér Károly, Kozma László, Józsa Dániel és Szabó B. László vettek részt, az igazgató-tanács az Orsz. Bizottság által a saját hatáskörében végrehajtható közgyűlési határozatok azonnal foganatba vételére adott utasítást. A többi határozat végrehajtására pedig bevérandónak tartja az arra legalkalmasabb időpontot.

A jövő évi közgyűlés tételeinek megállapítására az igazgató-tanács nov. 18-ikára újabb tanácsi ülés összehívását rendelte el. Az elnökséget utasítja, hogy ezen a gyűlésen tegyen javaslatot a kitűzendő tételekre vonatkozólag. Kozma László felszólalására azonban az igazgató-tanács már ezuttal kimondja, hogy az Orsz. Bizottság közgyűléséről ezentúl minden időrabló értekezések, felolvasások kizárandók.

Végül az igazgató-tanács a közgyűlés utasításának megfelelően bizottságot küldött ki az évi számadás felülvizsgálatára. Egy másik bizottságot pedig abból a célból, hogy a VI. egyetemes tanítógyűlés Naplójának szétküldésére vonatkozó elszámolást vizsgálja fölül.

—y.

Otthonunk munkálkodása.

1. A társadalmi szakosztály gyűlése.

Otthonunk társadalmi szakosztálya október 28-án délután 6 órakor tartotta alakuló gyűlését szép számban összegyűlt tagok részvételével.

Hunyadi Béla elnök megnyitójában köszönetet mond a választmánynak, hogy a társ. szak. elnökévé választotta. A közgyűlés és a régi tisztikar közé ékelődön ellentétes felfogás eredményének tekintendő ez; hogy azonban annak az elvi különbségnek helyességét érvényre is emeljük; a következetesség önmagunk s elveink mellett s a közgyűlés kívánsága iránti tisztelet így parancsolta, hogy a terhes tisztet, illetve tisztségeket betöltsük.

Tudomására hozza a szakosztálynak, hogy alelnökké Oekonom Lujza és Iván Andor, titkárokkul Lindner Margit és Palócz Endre jelöltetett az elnökség részéről. A közgyűlés helyeslőleg vette tudomásul s az elnöki előterjesztést jóváhagyta.

Programpontjait már a tagok tudomására hozta lapunk okt. 15-iki számában. Általánosságban felemlíti, hogy: a lakbér és nyugdíjrevízió, a tantervrevízió, továbbá a szolgálati pragmatika, a tanítószó és a tanügyi ügyosztály részvételével; a relatiók kérdése a szakfelügyelet életbeléptetése után, a tanfolyamok kérdése, a tagok közt uralkodó szellem-, érintkezés-, bánásmódnak csiszolása, tökéle-

tesítése, a személyes ügyek elintézésére a becsületbiróság intézménye, kontaktusban az orsz. becsületbirósággal — képezik a szakosztály programpontjait. Továbbá kiterjeszkedik a szakosztály az időközben felszínre kerülő oly eszmék vitatására is, amelyek a tanítóság érdeke, vagy a tanítóság és a társadalom közti viszony ellen, vagy mellett foglal állást.

Ezekután felkéri az elnök Rózsa Ignác urat munkájának felolvasására. E helyen nem említjük meg a munka tartalmát, — mert lapunkban egész terjedelmében közzé fog tétetni — de a hallgatóság véleményén Száva János elmondott szavai fejezik ki legjobban, midőn azt említette fel, hogy nem a bírálati szempont, hanem annak a buzgóságnak, szorgalomnak, az eszme tiszta felfogásának, a helyes következtetésnek dicséretére, elismerésére kér szót, amelyet a szerző a munka írásánál kifejtett. Óhajtott volna, hogy azok is hallják és olvassák a munkát, kiknek hazafisága süket, nemzetközisége vak.

A szakosztály elnöke, midőn köszönetet mond a felolvasónak, egyben kéri, hogy tehetségéből továbbra is juttasson Otthonunk társadalmi szakosztályának ily sikeres munkát. Palócz E.

2. A választmány ülése.

November 2-ikán este 6 órától két és fél órai ülést tartott Otthonunk választmánya, amidőn sok belső ügyet intéztek el s a jövő munkásságának irányait állapították meg.

A tanácskozás nagy részét az alapszabály módosításának kérdése töltötte ki, melyre nézve iránypontokat Száva János terjesztett elő, s a választmány csaknem valamennyi tagja résztvett az alapos és tanulságos megbeszélésben. A végén egy bizottságot küldtek ki, amelynek feladata lesz a nov. végén vagy december elején tartandó rendkívüli közgyűlés elé az alapszabálymódosításra javaslatot készíteni. Ez a bizottság Száva János elnök vezetése alatt Szabó B. László, B. Balogh Benedek, Iván Andor, Nyárasdy János, Kugler Sándor, Bursics Ernő, Pusztay Károly tagokból áll.

Az elnökség javaslatára a Népnevelők Lapja kiadóhivatali igazgatójává a választmány Erdős Ede kartársunkat választotta meg, aki az elnökség megbízásából a lap érdekében már eddig is fontos szolgálatokat tett.

Felemlítjük még a választmánynak — Tanoss Sándor felszólalására tett — azon intézkedését, hogy a választmánynak, szakosztályoknak és szakbizottságoknak üléseire a jövőben külön meghívók ne küldessenek, hanem a meghívások csak a lapban jelenjenek meg, amelyet hétről-hétre minden tag kézhez kap, s így a tartandó ülésekről tudomást szerezhet. —r.

A biztos siker eszközei.

Helsingfors.

A finn iskolák naponkinti látogatásából, már eddig is sok üd-
vös, hasznos dolgot tanultam. Bámulom a jó eredményt, mit tanítá-
sukkal felmutatnak. Hogyan érik el e jó eredményt? Tapasztalatom
szerint jó nevelési és tanítási eszközök alkalmazásával. A fővezérelv,
melyet — a többi közt — különösen szem előtt tartanak: a szere-
tettel való nevelés, a jó fegyelmezés. Ha az elsőt észszerűen alkalmaz-
mazzuk, úgy a második már félig el van érve. A kettő pedig biz-
tosítja a sikert. Nagy szeretettel bánnak a gyermekekkel tanításuk
folyamán. „Isten hozott gyermekeim“, ez az első szava a tanítónak,
mikor a tanterembe belep. És ismét e szavakkal bucsuzik el: „Isten
áldjon meg benneteket“. Mire a gyermekek mindkét esetben meg-
hajtják magukat. Tanítás közben mindig keresztneviükön szólítják
tanítványaikat. Csak megkülönböztetés esetén, ha többen viselik
ugyan azt a nevet, használják vezetékneviüket is. Szelíden, gyöngé-
den szólítják meg őket és beszédjükben is iparkodnak leereszkedni
hozzájuk. Igyekeznek megösmerni családi körülményeiket s ehhez
képest segítenek rajtuk, bajaikban részt vesznek örömeikben oszto-
kodnak. A szeretetnek csak szeretet lehet a következménye. S cso-
dálatos ragaszkodást tanusítanak a gyermekek tanítóik iránt. Szeret-
tetüket iparkodnak, a rendelkezésükre álló eszközökkel, nyilvánítani
is. Az iskolába szívesen mennek, ott figyelnek és szorgalmasan ta-
nulnak. — Nagy mesterek a finn tanítók a helyes és jól kiválasztott
figyelmet gerjesztő eszközök alkalmazásában is. Nemcsak az elemi,
de a középiskolákban is elsősorban figyelmet ébresztenek növendé-
keikben az előadandó tárgy iránt. Ismeretközlés alkalmával legtöb-
nyire a kérdező, az önkifejtő módszert használják, nemcsak az is-
méltéseknél, hanem a kevésbé ismert tárgyakban is, nemcsak az
alsóbs, de a 9-ik osztályban is. Minden tanulót foglalkoztatnak, mert
a föltett kérdésre fölemelt kézzel jelentkeznek. Minden órán, minden
tanuló többször is felel. Szemléltető eszközök alkalmazásának nagy
fontosságot tulajdonítanak. *Mindezekkel bőven rendelkeznek* s hasz-
nálják is minden tárgynál, minden osztályban. Minden intézetnek
külön kis muzeuma van, hol mindaz található, ami a felfogást meg-
könnyíti. A tulajdonképeni tanítás nem tart egy óráig, mert leszámítva
az időközi 10 percet, minden félórán kivezetik növendékei-
ket az osztály melletti folyosóra egzszeri körsétára. Ezt, valamint a
10 perceket, pontosan betartják a magasabb osztályokban is. A féle-
lemgerjesztő noteszt nem használják, mert csekély lévén a tanuló
száma, minden tanító ismeri tanítványait külsőleg-belsőleg. Vesszőnek,
pálcának se hire, se hamva, büntetésre vajmi ritkán kerül a sor. —
Mindezekhez járul az a kedvező helyzet, hogy osztályaikban csak
30—35 növendékkal foglalkoznak. Ha egy intézetben 100, I. osztá-
lyos tanuló iratkozik be, úgy azokat már 3 részre, 3 osztályba so-
rozzák. Ha nem áll rendelkezésükre elegendő tanterem, úgy inkább
váltakozó rendszert alkalmaznak, mely szerint egy teremben 2 osz-
tály részesül oktatásban. Az egyik a) osztály d. e. 8—10 és d. u.

2—4-ig, a másik b) osztály pedig 10—12-ig foglalja el a tantermet. Rengeteg sok iskolát kellene e szerint Finnországban építeni, de az ország pénzügyi helyzete még most nem engedi meg, azért a változó rendszer általános. De több mint 40 tanuló még a falusi iskolákban sem található. Ez az egészséges állapot is nagyban hozzájárul ahhoz a fényes eredményhez, mely a finn iskolákban mindenütt található.

Ispánovics Sándor.

Takáts Mária.

Szegény, jó Takáts Mária! Magad is azt kérdenéd, ha idelátnál onnan felülről: mit akartok velem most? Elköltözésem után negyedszázaddal?!

A csinos arcú, beszédes szemű, szerény megjelenésű tanítóleányra már csak *mi régiiek* emlékezünk.

Egyszerű és szegény, de jóerkölcsű, igaz úton járó szülők egyetlen gyermeke volt ő.

Nagyon boldoggá tette az, hogy tanítóvá lehetett. Nemesen föl-fogott köteles éjét mindig vidáman, derülten, buzgón és lelkiismeretesen végezte.

Vágyott tovább tanulni, művelődni s azért örömmel járt el a Népművelők-egyesülete gyűléseire s az akkori kör-ülésekre is. Élvezte az értekezéseket, figyelte a vitatkozásokat. Mindig voltak neki is oda-való, helyes gondolatai. Utközben avagy odahaza ki is fejezte szépen, tisztán; de ott az ülésen dehogy szólalt volna föl! Hiszen nő volt. *A nőt pedig egészen eddig nem szoktatta senki és semmi az efajta mesterséghez.*

Nagyon szerette az okos embereket T. M. Azért tetszett meg neki Somlyay József is olyan nagyon. Eleinte az észjárása, később maga az ember is. Gyönyörrel telt el, ha vele lehetett; vele vitatkozhatott. Többszöri találkozás után ábrándozóvá vált. Szépen rajzolgatta a jövőt. Van szerető édesanyja, van iskolája; ha ezekhez még egy okos és megbecsülni való, jó ember adódik férjül! Mennyi boldogság e földön!

A színező ecset hamar kiesett kezéből! Somlyay József meg-nősült! Azt vette el, aki neki *akkor* jobban tetszett, mint T. M. — Tetszetősebb, elevenebb volt.

T. M. némán viselte az állapotot. Mindinkább zárkózottá vált. Annyira ragaszkodott eszményképéhez, hogy mással nem tudta volna helyettesíteni. *Vannak ilyen fájdalomú emberek is.*

Jó édesanyját is elveszítette. Egyedül maradt. Egészen egyedül! *Kevés energiával, kevés önfegyelmző erővel. Ilyen erők gyűjtésére sem nevelték a nőt.* Elvesztette az életkedvét. Bánkódott; önmagával nem törődött. Betegeskedett; nem gyógyította magát. Nem akart ellentállani a betegségnek, halálnak. Hej, pedig *de sokat tud segíteni a lelki-erő!* Meghalt. Meghalt. Meg akart halni szegény T. M., a fiatal tanítóleány.

Rá alig egy-két év múlva Somlyay József elvált első nejétől.

„Emlékezik még édes barátom — kérdém egy találkozásunkkor — T. Máriára?”

„Hogy emlékezem-e? Ma egy hete is kinn voltam sirjánál! Oh, mily közel, mily nagyon közel volt hozzám a boldogság egykor! Dehát, ha akkor jobban tetszett az a — másik!”

*

Az öreg tanítók sora ismét megrövidült; tartalomban nagyot fogyott e szép, fényes ésszel, nagy tehetséggel megáldott, kedves, jó Somlyay Józsefünk elhunytával.

Legyen vele testvéri szeretetünk!

Te pedig szegény, kedves és jó Takáts Mária, bocsáss meg nekem — egykori tanuló- és tanítótársadnak — ha álmodat egy pillanatra megzavartam.

Nyugodjál tovább, csendesesen!

Boldogság e földön csak kevésnek adatik. Hanem van annyi egyéb szép és nemes, hogy azokért is érdemes élni.

Budapest, 1905. október hóban.

Dorogsághy Dénesné.

Gyógypedagógia.

1. A gyógytornászat rövid története.

A gyógytornászat ősrégi hazája India és Kína volt. Az indusok egyik még ma is híres munkája az u. n. *Susruta* már Kr. születése előtt sok száz évvel íródott, melyben a gyógytornászatra vonatkozó, s ma is sok érvényben lévő kitűnő leírást és szabályt találhatunk. Eleinte ezen szabályokat a maguk természetes módja szerint alkalmazták, de ezeket későbbben a Brahminok, hogy az is'enek és azok papjai csodát tévő cselekedeteiben a népek higgyenek, mindenféle hókusz-pókuszokkal teljesen eltorzították. A papok nem csalódtak, mert a mysteriumok, s magikus formák által való eltorzítás a nép hiszékenységét és főleg az ő jóvedelmüket bámulatos módon emelte. A Brahminok ezt ma is ép úgy üzik, mint évezredekkel ezelőtt.

A kínaiak legrégebb könyve a *Cong-Fou* (Cong-művész; Fou-férfi) szintén részletesen foglalkozik a gyógytornászással, melyet különböző rajzokkal magyaráz. Számos esetet sorol föl annak bizonyítására, hogy a gyógytornászás által a görbülések gyógyíthatók (*Lay dr.: The Chinese as they are* London 1841. című könyvében szintén beszél a kínai orvosokról. Említést tesz azon módszeréről, mellyel a gerincoszlop görbülését biztosan gyógyítják olyan izomgyakorlatokkal, melyeket összekötnek hosszas és mély belélegzéssel, hogy a légzőizmok a gerincoszlopnál elfutó izomcsoportokat támogassák.)

Duhalde leírásából tudjuk, hogy Kínában sok olyan intézet van, ahol a gyógytornászatban való jártasságot sajátítják el az orvosok. Az ilyen orvosokat *Tao-See*-nek nevezik. Leghíresebb a *Kiang-Si*

tartomány *Kau-Tschean-Fau* városában lévő intézet. Itt lakik a Tao-See-k főnöke a *Tien-See* (isten doktor) is.

A kínaiaknak e közben igen kiterjedt irodalmuk van. Kr. sz. u. a XVI. század végén egy 64 kötetből álló encyclopediát az u. n. *San-Tsai-Fou-Hoei*-t állítottak össze, melyben számos bonctani képet és tornagyakorlatot ábrázoló fametszet van.

Ami az erőművi kezelés elnevezését illeti, az különböző helyeken különböző. Így pl. az indusok *Shampooing*, a hollandi gyarmatok lakói *pidjetten* néven nevezik.

A tudomány ezen ága nem maradt meg az indusoknál és a kínaiaknál. Átszármazott tőlük a görögökre és a rómaiakra. A görögöknél először *Herodikos* foglalkozott vele, ki már a rendszerességet hangoztatta, a testgyakorlatokra nézve adatokat gyűjtött, melyet aztán tanítványa *Hypokrates* dolgozott föl nagy tudományossággal. (Idejegyzem Hypokrates egyik nevezetesebb mondását, melyet gyakran hallhatunk „Natura sanat morbos, natura magister, medicus minister naturae“. *A természet gyógyítja a betegségeket, a természet a mester, az orvos a természet segéde.*) A görögöknél és rómaiaknál a gyógytornászatnak sok híve és követője volt: *Antillos, Oribasius, Aesilepiades, Athenäus, Aretäus, Celsus, Galenos, stb.* Róma hanyatlása a gyógytornászatra is káros hatással volt, amennyiben a középkori kereszténység minden római szokástól, s így a tornászattól is elfordult. Csak úgy történhetett meg, hogy a gyógytornászat teljesen a kuruzslók kezébe került.

1680 körül, midőn *Bacon, Descartes, Newton* az orvosi tudományokat elméleteikkel más irányba terelték, ismét akadtak egyesek, kik a gyógytornászatot becsülni kezdték. Ezek között legkiválóbb volt *Borelli* a *De motu animalium* című mű írója 1748-ban *Börner* (*Dissertatio de arte gymnastica nova*) és *Gehricke* (*De gymnasticae medicae veteris inventoribus*) irtak könyveket. Utánuk egész sereg író és orvos munkálkodott e téren, mint pl.: *Fuller, Tissot, Barthier, Weber, John Pugh, Barklay, Balfur, Pravaz, Blache* és mások. Azonban nem sikerült a gyógytornászatot — hogy úgy mondjam — halottaiból föltámasztani.

A mai gyógytornászat megalapítója egy svéd történetíró *Ling Henrik Péter* volt. Nem akarom az olvasót *Ling* életrajzával fárasztani, sem azon küzdelmek leírásával terhelni, melyekkel viaskodnia kellett. Ez utóbbira nézve elégnek tartom a svéd tanügyminiszter válaszát, mellyel *Ling* kérelmét 1812-ben visszautasította. „Elég szélhámosunk és kötéltáncosunk van már, minek még újabbat az állam nyakára kötni?!“ Dacára a miniszter illető gondolkodásának *Ling* tervét mégis keresztülvitte. A pórfiuból uralkodóvá koronázott *Bernadotte* egyenes parancsára fölláttatták Stockholmban az első királyi svéd tornaintézetet 1814-ben. Ezen intézet vezetője *Ling* volt 1839-ig. Halála után az igazgatást *Branting* vette át.

Utólag még kell emlékezni *Mercuriali*-ről, ki már a XVI. század közepén hirdette a mozgással való gyógyítás eszméjét, és *Hoffmann Frigyes*-ről az orvosi tudomány történetének egyik legkiválóbb alakjáról, aki 1694-ben hallei egyetemi tanár volt. *Hoffmann*

volt az, ki először mondta, hogy: „Az emberi test a mechanika törvényeinek alávetett gépezet.“ Hogy Hoffmann kartársai is nagyra becsülték, bizonyítja Bórhavé azon mondása, melyet I. Frigyes Vilmos porosz királynak adott válaszul, midőn tőle orvosi tanácsot kért. „Felség, az a legjobb tanácsom, hogy forduljon Hoffmannhoz.“

Tehát, hogy a Ling-féle elmélet a szorosán vett orvosi tudományoknak is megfelel, utalok Hoffmann fönti megjegyzésére. Ezen megjegyzés tudományos értékének megállapításánál pedig utalok Bórhavé fönti mondására.

A mult században a gyógytornászat elterjedt az egész világon. Hazánkban a gyógytornászat megalapítói Reich Miklós dr. és Dollinger tanár voltak. E téren Kelen István dr. is nagy hirre tett szert.

Szántó Jenő.

Hazafiság és nemzetköziség*).

A magyar politikai és társadalmi élet színterén alig van ma aktuálisabb 2 jelszó ezeknél. Ugy a sajtóban, mint a társadalmi érintkezés közben egyébről nem hallani és mintha a belpolitika csatamezején két ellenség állana egymással szemben: a nemzetköziek és hazafiak tábora! Itt nem azt fogjuk eldönteni, hogy melyik tábor részén van az igazság, mert ez a pártpolitika napi kérdései közé tartozik és a napi politikai kérdések nem képezhetik a mi vizsgálódásaink tárgyát, hanem megkíséreljük e két jelszót elemeire bontani, lényegüket megvizsgálni és eközben, mint mai felolvasásom főcélját, kimutatni, hogy a legizőbb hazafi érzés lakozhatik azon kebelben, mely nemzetközi eszmékért hevül.

Nekünk tanítóknak, a hazafias érzés és hazaszeretetet hivatott papjainak különösen fontos e két jelszónak lényegét megismerni, mert ha mink oly jelszók után indulunk, melynek csak a külső mázát látjuk fényleni, úgy utánuk indulnak növendékeink is és alkalmat adunk tértanóknak, előítéleteknek terjedésére, ami éppen nem vág egybe a tanító igazi kulturmunkájával. Ezen dolgok tisztázásához való szerény hozzájárulás késztetett arra, hogy e helyen elmélkedjen a hazaszeretet, illetőleg hazafiság és nemzetköziség egymáshoz való viszonyáról.

I. A szülőföldhöz, a családhoz, a törzshöz való ragaszkodás, mint a hazafiság legelső forrása.

A hazaszeretetnek kétségkívül első és lefontosabb forrása a családnak és szülőföldnek szeretete, tehát azon érzés, mely minden emberben már természeténél fogva megvan. Az édes és ismerős hazai rőghöz, tájhoz, levegőhöz, az ismerősökhöz és játszótársakhoz való ösztönszerű ragaszkodás minden emberben megvan és ezt nemcsak hogy belénevelni nem kell a gyermekbe, hanem azt onnan kiirtani

*) Feltovastatott az Otthon társadalmi szakosztálya előtt.

semmi sem képes. Ezt felejtetni nem tudja sem a távolság, sem az idegenben való jómód, sem tendenciósus nevelő, sem csábítás. Megvan a földmivelőben leginkább, ott él égő vágygyal az idegenbe került munkás szívében, ott a tudóséban, ki száz világot látott, ott a bankár számító lelkében. A szülőföldről vonz a boldog gyermekkor, a szeretett család, a templom harangja és az első szeretet legtermészetesebb kapcsa. Erről szól a legtöbb dal a költők lantján. Szász Károly „Erdős völgyes szép hazájában.“ Erdélytől vesz szomorun bucsut, Petőfinek „Lenn az Alföld tengersík vidékin van a világa és a Kis-Kunságba vágyik lelke vissza“. Ezen idézetekben nem a haza, hanem a szülőföld látszik. Odysseus, midőn a csalfa Nympha Kirke visszatartja szerelmével „boltozatos barlangjában“ nem akar maradni, hanem hazája felszálló füstjét látni óhajtván egyszer, meghalni kíván.

A fejlődés legkezdetlegesebb korában, midőn a haza fogalma összeesik a barlang, a kunyhó, a sátor fogalmával, mely az ő embernek védelmet nyújtott, a hazát is ez a szűk fogalom képezte és ennek védelme, föntartása, vadállatok és ellenséges vadtörzsek támadásai ellen ugyanazon erényeket ébresztette a vademberben, mint később a családi és törzsszervezet korában a család, illetőleg a törzsfőben és ezen keretek tágulásával a népben, majd legfelső fokon a nemzetben.

Említettük, hogy a hazaszeretet első forrása a szülőföld szeretete és voltak korok, midőn a szülőföld képezte a hazát és a politikai államot. A Görögországban 100 apró demokratikus állam létezett egymás mellett és ezen kis államok polgárai kezdetben ellenségeskedésben éltek egymással és hazájuk szeretetében a hősiességnek és bátorságnak legszebb példáit nyújtották, de később midőn beláták, hogy van egy nagy közös ellenség a perzsa, úgy egész Görögország, — mely eddig nem volt egyéb és még később sem a jön és dór rokon törzsek versengésénél, — a nagy veszély közös érdekeik felismerésére vezetvén őket, ugyanazon hősi bátorsággal mentek neki Dareias seregeinek, mint azelőtt egymásnak. Ezt azért említjük meg, hogy rámutassunk a hazaszeretet második nagy forrására t. i. arra, hogy a testi és lelki szükségletek jobban elégítetnek ki a családban, a törzsben, a népben, a nemzetben, mint idegenbe. Ezt bővebben is ki fogjuk fejteni.

Ismeretes azon tény, hogy sehol a világon olyan jóízűen nem tudnak főzni, mint otthon. Az édesanya főztje a legízesebb, az ő kenyere a legsikerültebb, annak a patakknak a vize legjobban oltja a szomjat, mely szülőfalunk mellett folydogál és sehol a világon olyan jó tejet nem iszunk, mint a mi „Virág“-unké volt. Hogy ez abszolút értékű ítélet-e vagy nem, nem kell kutatnunk, mert kétségtelen, hogy mi így érezzük és fejtegetéseink folyamán ez a fontos.

Sehol a világon nem ápolnak bennünket oly gyöngéden és oly szakértelemmel, mint anyánk és hűgünk. Ha idegenben megbetegszünk, tiszszeresen érezzük a fájdalmat, mert az elhagyottság nyomasztó érzése rágódik szívkön.

És sehol a világon nem halljuk az édes hazai nyelvet, melyben megértenek minket és melyet mi is megértenénk.

Az idegenben kénytelen az ember, mint néma, magát megértetni, sokan kinevetik és, ami még rosszabb, megcsalják az embert, mások a szokások, az erkölcsök; mi otthon természetes, az itt nevetséges; mi otthon szent, itt azon gúnyolódnak. Elszorul a szív, ügyetlenek lesznek a tagok, az embert gyűlölet fogja el az idegen iránt, mert nem értjük meg sem nyelvét, sem a szokását.

Tompa Mihályunk a „Madár fiaihoz“ c. gyönyörű költeményében így csalogatja az elszállni készülő madarakat: „Más berekben másképp szól az ének, ott nem értik a ti nyelvetek.“ Bizony a közös nyelv, mely az emberi szükségletek kielégítésének legalkalmasabb, majdnem nélkülözhetlen eszköze, viszi az egy nyelvű törzseket egy néphez, egy nemzetbe, illetőleg államalakításra.

De hogy visszatérjünk az emberi egyesület alsórendű megnyilatkozásából, a családból a törzsre, a magasabb, illetőleg összetettebb rendűre, nézzük, hogy a törzshöz való ragaszkodásnak milyen szükségleti okai vannak. A sok közül itt csak néhányat fogok felemlíteni. A törzs-szervezet korában tudvalevőleg jogot, igazságot vagy, hogy e korból vegyem a szót, vérbosszút minden egyén csak a saját törzsénél találhatott. S midőn még rendezett közhatalom nem volt, amely a bűnöket megtorolja, a magánbosszu volt az egyedüli megfélemlítő eszköz, mely a bűnöst érte. Ifjúkori olvasmányainkban a törzsszervezetben élő indiánusoknál találkoztunk azon jelenséggel, hogy ha egy idegen törzsbeli megsértett egy más törzsbeli férfit vagy nőt úgy az egész törzs részesítette őt jogvédelemben és a folytonos háboruskodások mind a magánsérelemre vezethetők vissza. Az ótestamentumból tudjuk, hogy Izrael törzsei nagyon gyakran viseltek pusztító hadjáratokat valamely idegen törzs ellen azért, mert ez megsértette a törzsnek valamely tagját, rendesen leányát. Mózes I. könyve XXXIV. fejezet 1–13. versében el van mondva, hogy Jákob leányát Dinátit, a chivoita Sechem, Chamor fia, az idegen, megfertőztette, a miért is a törzs hősei és a leánynak bátyjai: Simon és Lévi, betörték a szomszéd törzsű városba és megölték Sekhemet és apját és lerombolták az egész várost. Tehát, amint látjuk, jogot és bosszút csak a törzsnél találhatott az egyén és ha meggondoljuk azt, hogy a jogszolgáltatás milyen elsőrendű szükséglet, más kevéssé fejlett egyesületekben is, úgy föl tudjuk fogni a törzshöz való feltétlen ragaszkodás anyagi és erkölcsi alapját. Még egy más körülmény is volt a régi népeknél, mely minden egyént kényszerített, hogy a törzsnél keresse és találja fel lételének és boldogulásának összes feltételeit és ez a házassági jog. Közismert példákra utalok Róma város alapítására. Aeneásnak, a Tróját védő kiváló hősnék egyenes leszármazottjai gunyos visszautasításban részesülnek a barbár Sabin nők részéről, midőn ezek, mint udvarias szomszédok, velük Connubiumba akarnak lépni. Tudjuk, hogy a vége a harc, nőrablás és a hét törzs egyesítése lett.

II. *Közös nyelv, faj, közös szokások, közös védelem, mint a hazafiság magasabb rendű forrásai és a nemzeti függetlenség, mint a hazafiság legmagasabb rendű forrása.*

Róma keletkezése és világbirodalomná való válása a legklasszikusabb sémája annak, hogy a törzseknek a szükségletek hatása alatt való egyesülése vezet állam-alapításra.

Tehát amint láttuk, a törzsből kellett házasodni, mert más törzs részéről visszautasításban részesültek és így a legtermészetesebb családi kapcsok is oda fűzték a törzshöz, ott ringott a felesége bölcsője is, hol az övé és odahuzta szeretteinek sirhantja is.

A midőn aztán ezek a korlátok, akkori babonás előítéletek, midőn belátták, hogy a törzsek között jó az összetartás és ezen összetartásnak legjobb és legerősebb kapcsa a házasság, a rokon törzsek, de idegen törzsek is össze is házasodtak, közös Istent választottak, közösen irtották a 3 ellenséget meg a vadakat, közösen vágták a rengetegeket, közösen csináltak utakat, akkor köztük ugynevezett közszellem támadt, felemelkedtek a népi öntudatra. És ettől képezve a hazaszeretetnek harmadik forrása támadt az emberekben az előbbieket azonban korántsem absorbeálva az etikai kapocs, a faji összetartás érzete, a néppé való válás büszke öntudata.

És a mi fő és minden emberi egyesületnek éltető levegője, itt jó öntudatra a függetlenség érzése és vágya is.

Ameddig az emberi egyesületek kicsinyek és alig terjednek túl a család vagy törzsfő hatáskörén, vagyis a mint a politikai tudományban mondják a patriarchális államszervezetben, addig a család és a törzs egyénei a legtermészetesebb függésben vannak a családfőtől, a törzsfőtől és ezt a függést a természeti erőkön vagy az istenekben kívül a legtermészetesebbnek tartják, ellene nem igen zugalódnak, mert összeesik vallási parancsolataikkal is, de amikor egy idegen törzsfőnök hatalmának érzékében az ő legtermészetesebb urának a naterfamiliásnak is parancsolni akar, a midőn látja, hogy az idegen törzs az ő szokásait akarja meghonosítani és az eddigieket respektálni eszeágában sincs, hatalmas erővel ébred föl függetlenségi érzése. Kezdetleges korban a legzsarnokibb uralmát is eltűri a saját törzsfőjének, amely fokon a vezérnek eltűri élet és halál fölött való abszolutikus uralmát, de nem tűri az idegenét. Ismeretes előttünk Spárta küzdelme Athaenért a hegemonia fölött.

Sehol a világon nincs úgy elnyomva az individium, mint Likurgus törvényei alatt, sehol kegyetlenebbül nem sujtottak az egyéni érvényesülésre való hajlamot, mint itt, sehol nem volt az egyén anynyira rabszolgája az államnak, mint Lakoniában, és mégis külelenség ellen, a legnagyobb ellentállást fejtette ki.

Tehát a fejlődés folyamán azt látjuk, hogy bár az egyénben természeténél fogva megvan a függetlenségre való vágy érzése, ez sok évszázadon keresztül nem érvényesülhet, mert aközben elvész az egyén. Mindenütt úgy van és hangsúlyozzuk, úgy is kell lennie, hogy először az egész legyen független és a független egésztől ki kell küzdeni a részek függetlenségét is.

Rózsa Ignác.

(Folytatás köv.)

VEGYESEK.

— **Kérelem.** Lapunk kiadóhivatala kéri az Otthon tagjait, a lap előfizetőit, valamint azokat, kik a lapot bármely címen kapják, a lap pontos szétküldése érdekében, amennyiben a címszalagon a név vagy lakás nem helyes, vagy a novemberi költözködés változtató, sziveskedjenek ezt levelező útján a kiadóhivatallal 14 napon belül tudatni. Kiadóhivatal: Budapest, VII., Ovoda-utca 22. I. em.

— **Meghívók.** E helyen is felhívjuk t. tagtársaink szíves figyelmét a választmánynak arra a határozatára, hogy Otthonunk szervezetében tartandó ülésekre külön meghívók ne küldessenek, hanem idejében csupán lapunkban közöltesse. A jövő hét folyamán a következő összejövetelek lesznek:

— **November 8-ikén**, este 6 órakor a hölgyteremben a *sajtóbizottság* tart értekezletet, melyre a nyár folyamán tartott alakuló ülésen résztvetteket tisztelettel meghívja a bizottság elnöke.

— **November 9-ikén**, d. u. 5 órakor a nagyteremben a nevelési szakosztály tart ülést. Ennek a tárgya az évi munkálkodás tervének megállapítása és két szakosztályi tisztség betöltése. A tagtársakat tisztelettel meghívja — a szakosztály elnöke.

— **November 9-én**, este 6 órakor, az Otthon dalosköre tartja az idei első összejövetelt *Hackl Lajos* karnagy személyes vezetésével. Ugy a daloskör régi tagjainak, mint általában a dalkedvelő kartársaknak tisztelettel kérjük megjelenését.

— **November 11-ikén** a *Vigalmi bizottság* a nagyteremben tombolával egybekötött tea-estét rendez. Belépti-díj nincs. Ruhatár személyenként 40 fillér. Tombola-lap 20 fillér. Vendégeket szívesen látunk. — *Meghívók az Otthon irodájában kaphatók.*

— **A Mese-Ujságnak** immár a 8-ik száma jelent meg november 4-ikén, igen kedves, érdekes címképpel, amelyen „a cicák pajkoskodnak“ egészen gyerek-módra. Folytatódik benne *Istvánffy Gyula* „Palóc mesék“ című munkája, *Hajtay* Etelkának *Elveszett a „Cilike“* című meséje csak fokozza a Mese-Ujságnak a gyermekek előtt való kedvességét. *Kalász Benedek* zárja be a mostani számot „A lyukas tarisznya“ című meséjével. Közben még *Perényi Lajos*nak van egy hangulatos szép verse „Jó atyám sirjánál“ címen. Melegen ajánljuk a Mese-Ujságot kartársaink támogatásába. Az új megrendelőknek a kiadóhivatal szívesen megküldi az eddig megjelent számokat.

Tartalom.

A tanítószeg kegyelete. — Az Orsz. Bizottságból. — Otthonunk munkálkodása. — A biztos siker eszközei. — Takáts Mária. — Gyógypedagógia. — Hazafiság és nemzetköziség. — Vegyesek.

Laptulajdonos: a Magyar Tanítók Otthona.